

STATSMINISTERIET

Dato: 6. juni 2005

Statsminister Anders Fogh Rasmussens svar på spørgsmål nr. 6 - 20 af 26. maj 2005 stillet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg vedrørende forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (L 169).

Spørgsmål 6:

”Ligger der i lovforslaget og bemærkningerne dertil en anerkendelse af det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten?”

Svar:

Lovforslaget er en del af regeringens overordnede politik om at søge rigsfællesskabet moderniseret og er udtryk for landsstyrets og regeringens fælles ønske om en ordning, der i størst mulig omfang udvider mulighederne for færøske overtagelser af nye sagsområder.

Lovforslaget er baseret på de statsretlige betragtninger, som fremgår af bemærkningerne til forslaget. Hertil kommer, at den fælleserklæring mellem statsministeren og lagmanden, som lovforslagets præambel henviser til, bygger på Færøernes nuværende forfatningsmæssige placering og det færøske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.

./. Fælleserklæringen af 4. april 2005 mellem statsministeren og lagmanden vedlægges.

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 7.

Spørgsmål 7:

”Statsministeren har under 1. behandling af lovforslaget oplyst, at han henholder sig til folkenes selvbestemmelsesret i sager vedrørende Færøerne og i denne sag. Hvornår og hvordan har det færøske folk i henhold til folkeretten besluttet sig for at være en

”dansk rigsdal” og at anerkende den danske grundlov, som der henvises til i bemærkningerne til lovforslaget?”

Svar:

I overensstemmelse med Folketingets vedtagelse nr. V 109 af 9. maj 2001 er det regeringens principielle holdning, at det er den færøske befolkning, der afgør Færøernes fremtidige tilknytningsforhold til Danmark. Hvis den færøske befolkning på et tidspunkt måtte udtrykke ønske om at udtræde af rigsfællesskabet, vil regeringen således naturligvis respektere dette.

I øvrigt har Statsministeriet til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Justitsministeriet:

”Siden 1953 er det udtrykkeligt fremgået af grundlovens § 1, at grundloven gælder for alle dele af Danmarks rige, herunder altså også for Færøerne. Bestemmelsen i grundlovens § 1 var foranlediget af ændringen af Grønlands statsretlige stilling fra koloni til ligestillet del af riget, jf. Forfatningskommissionens betænkning, side 28.

Det kan oplyses, at der hverken i Danmark eller på Færøerne blev afholdt folkeafstemning i forbindelse med vedtagelsen af grundloven af 1849.

Siden 1915, hvor kravet om afholdelse af folkeafstemning ved grundlovsændringer blev indført, har der bl.a. på Færøerne været afholdt folkeafstemninger i 1920, 1939 og 1953 om ændringer af grundloven.”

Jeg kan henholde mig til Justitsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 8:

”Hvornår og hvordan har det færøske folk besluttet sig for at fragive selvbestemmelsesretten over statsforfatning, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik?”

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 7 og 11.

Spørgsmål 9:

”Den færøske lagmand har oplyst over for Lagtinget under Lagtingets behandling af lovforslaget, at bemærkningerne til lovforslaget ingen betydning har, og at lagtingsmedlemmer ikke implicit har accepteret bemærkningerne til lovforslaget ved at stemme for det i Lagtinget. Kan statsministeren bekræfte, at bemærkningerne til lovforslaget er uden retlig betydning?”

Svar:

Det kan oplyses, at bemærkningerne til forslaget til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder har samme retlige betydning som bemærkningerne til andre lovforslag. Bemærkningerne udgør således bl.a. en forklaring og uddybning af den ordning for de færøske myndigheders overtagelse af yderligere sager og sagsområder, som lovforslaget vil skabe det retlige grundlag for i Danmark og på Færøerne.

Spørgsmål 10:

”Statsministeren har under forhandlingen ved 1. behandling oplyst, at der er tale om teoretiske og betydningsløse diskussioner, når det retlige grundlag for lovforslaget og bemærkningerne til lovforslaget diskuteres. Skal det forstås således, at Folketinget kan se bort fra alle bemærkningerne til lovforslaget og kun skal betragte selve lovteksten som grundlag for lovgivningen?”

Svar:

Til spørgsmålets indledende bemærkning skal jeg knytte den bemærkning, at jeg ikke opfatter det retlige grundlag for lovforslaget og bemærkningerne som betydningsløst. Jeg gav imidlertid under 1. behandlingen af lovforslaget udtryk for, at diskussionen om dette er uden praktisk relevans, da et meget bredt flertal i Folketinget deler den opfat-

telse, at det er det færøske folk selv, der bestemmer, hvorvidt det fremtidige tilknytningsforhold til Danmark ligger inden eller uden for rigsfællesskabet.

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål 9.

Spørgsmål 11:

”Hvad betyder det, når der i lovforslagets § 1, stk. 2, siges, at lovforslaget omfatter ikke statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik? Skal de almindelige bemærkninger (p. 13-16) tages for pålydende om, at den danske grundlov forhindrer de færøske myndigheder i at overtage disse områder?”

Svar:

Lovforslaget vil indebære, at samtlige sager og sagsområder på Færøerne som udgangspunkt kan overgå til de færøske myndigheder. En gennemførelse af lovforslaget vil således medføre, at de færøske myndigheder med enkelte undtagelser vil kunne få den lovgivende og udøvende magt på Færøerne inden for samtlige sagsområder.

Det følger imidlertid af lovforslagets § 1, stk. 2, at de færøske myndigheder ikke kan overtage sager og sagsområder, der vedrører statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik.

Baggrunden for bestemmelsen i § 1, stk. 2, er, at hensynet til rigsfællesskabet eller særlige bestemmelser i grundloven udelukker en færøsk overtagelse af disse sager og sagsområder. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets bilag 1, der indeholder en redegørelse for regeringens opfattelse af, hvilke forfatningsmæssige grænser der gælder for adgangen til at overføre yderligere sager og sagsområder til de færøske myndigheder.

Spørgsmål 12:

”Hvis det ikke er foreneligt med Danmarks Riges Grundlov at afgive beslutningskompetence til de færøske myndigheder på områderne statsforfatning, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik, hvordan kan det så være foreneligt med Danmarks Riges Grundlov at afgive beslutningskompetence til den Europæiske Union på selv samme områder?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Justitsministeriet:

”Retligt set er spørgsmålet om, hvilke beføjelser der kan overlades til EU, forskelligt fra spørgsmålet om, hvilke beføjelser der kan overlades til de færøske myndigheder.

EU er en såkaldt mellemfolkelig myndighed, og grundloven indeholder i § 20 en særlig bestemmelse, der betyder, at beføjelser, som efter grundloven tilkommer rigets myndigheder, ved lov kan overlades til mellemfolkelige myndigheder i nærmere bestemt omfang. Grundlovens § 20 gælder ikke for overladelse af nye sagsområder til hjemmestyremyndigheder, og grundloven indeholder heller ikke andre bestemmelser om overladelse af beføjelser til hjemmestyremyndigheder.

Der kan om de forfatningsmæssige grænser for adgangen til at overføre yderligere sager og sagsområder til de færøske myndigheder henvises til lovforslagets bilag 1.”

Jeg kan henholde mig til Justitsministeriets udtalelse.

Spørgsmål 13:

”Vil en ikrafttræden af lovforslaget indebære, at den danske regering vil følge de enstemmige lagtingsbeslutninger om, at Færøerne ikke ønsker dansk militærlovgivning sat i kraft for Færøerne og lagtingets beslutning om at gå imod krigen i Irak?”

Svar:

Lovforslaget har ikke konsekvenser i relation til Lagtingets tidligere udtalelser om henholdsvis ikrafttræden for Færøerne af militær lovgivning og krigen mod Irak.

Det er praksis at fremsende regeringens forslag til love, der gælder eller vil kunne sættes i kraft for Færøerne, i høring hos Færøernes landsstyre inden fremsættelsen i Folketinget med henblik på tidligt i lovgivningsprocessen at inddrage de færøske myndigheder. Der er her tale om en mere vidtgående inddragelse af de færøske myndigheder end forudsat i hjemmestyreløven for Færøerne.

Som altovervejende hovedregel tages der hensyn til de færøske myndigheders udtalelser vedrørende gennemførelse af lovgivning for Færøerne på områder, hvor de danske myndigheder har kompetencen. Der vil imidlertid også efter en ikrafttræden af lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder kunne blive tale om at gennemføre sådan lovgivning for Færøerne, selvom Lagtinget måtte have udtalt sig herimod.

Med hensyn til Færøernes medvirken og inddragelse i udenrigs- og sikkerhedspolitikken kan jeg henvise til vedlagte fælles principerklæring af 29. marts 2005 mellem regeringen og Færøernes landsstyre.

Spørgsmål 14:

”Vil en ikrafttræden af lovforslaget indebære, at lagtingets beslutninger omkring lovgivning på områderne statsforfatning, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds-, og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik vil blive fulgt? Eller kan der ske det samme, som i 2003, at danske love sættes i kraft for Færøerne imod det færøske lagtings beslutninger?”

Svar:

Der henvises til besvarelse af spørgsmål 13.

Spørgsmål 15:

”Hvad betyder det, når der i de almindelige bemærkninger vedrørende statsforfatningen siges (p. 14): ”Spørgsmål om kundgørelse på Færøerne af folketingslove mv. kan derfor ikke efter lovforslaget overdrages til færøske myndigheder. Heller ikke spørgsmål om, på hvilken måde offentliggørelsen skal ske i forhold til meddelelser, som i medfør af lovgivning på områder, der fortsat hører under de danske myndigheder, skal offentliggøres, kan overdrages til de færøske myndigheder, jf. lov om Statstidende”? Betyder det, at regeringen præciserer en ret til at kundgøre love på Færøerne f.eks. vedrørende statsforfatning, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik, valuta- og pengepolitik, selv om de færøske myndigheder beslutter noget andet?”

Svar:

Det er i lovforslagets § 1, stk. 2, fastsat, at loven ikke omfatter statsforfatningen, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik. Heri ligger, at de færøske myndigheder ikke efter en gennemførelse af lovforslaget vil kunne overtage de nævnte sagsområder. Om baggrunden for bestemmelsen henvises til besvarelsen af spørgsmål 11.

Som et eksempel på et område, der falder inden for statsforfatningen, er i pkt. 4.1 i bemærkningerne til lovforslaget nævnt kundgørelse af love, anordninger og bekendtgørelser, der er udstedt af de danske myndigheder. Det fremgår videre af pkt. 4.1 i bemærkningerne, at spørgsmål om kundgørelse på Færøerne af folketingslove mv. derfor ikke efter lovforslaget kan overdrages til de færøske myndigheder. Heller ikke spørgsmål om, på hvilken måde offentliggørelse skal ske i forhold til meddelelser, som i medfør af lovgivningen på områder, der fortsat hører under de danske myndigheder, skal offentliggøres, kan overdrages til de færøske myndigheder, jf. herved lov om Statstidende.

Det anførte betyder, at det fortsat efter en gennemførelse af lovforslaget vil være rigsmyndighederne – og således ikke de færøske myndigheder – som har kompetencen på dette område, og som derfor fastsætter og administrerer reglerne om, hvilke forskrifter der skal kundgøres, og på hvilken måde kundgørelse skal ske. Det gælder for-

skrifter inden for både sagsområder, der er omfattet af lovforslagets § 1, stk. 2, og sagsområder, som de færøske myndigheder endnu ikke har besluttet at overtage efter lovforslaget.

Om inddragelse af de færøske myndigheder i forbindelse med rigsmyndighedernes gennemførelse af lovgivning, der skal eller vil kunne komme til at gælde for Færøerne, kan jeg henvide til min samtidige besvarelse af spørgsmål 13 og 14. Heraf fremgår bl.a., at der som altovervejende hovedregel tages hensyn til de færøske myndigheders udtalelser vedrørende lovgivning for Færøerne på områder, hvor de danske myndigheder har kompetencen.

Spørgsmål 16:

”Ifølge Justitsministeriets notat, der er vedlagt lovforslaget, bygger lovforslagets statsretlige overvejelser på de samme principper, der lå til grund for den grønlandske hjemmestyrelø, samt betænkningen og bemærkningerne dertil. Hvad er den principielle folkeretlige og statsretlige forskel på lovforslaget og den gældende grønlandske hjemmestyrelø, som i § 7 siger, at de grønlandske myndigheder kan efter forhandling overtage de områder, der ikke berører rigsenheden? Er der blot tale om en positiv og negativ udmøntning af den hjemmel, der allerede ligger i den grønlandske hjemmestyrelø?”

Svar:

Med lovforslaget lægges der op til, at samtlige sager og sagsområder på Færøerne som udgangspunkt kan overgå til de færøske myndigheder. En gennemførelse af lovforslaget vil således medføre, at de færøske myndigheder med de undtagelser, som er nævnt i lovforslagets § 1, stk. 2, vil kunne få den lovgivende og udøvende magt på Færøerne inden for samtlige sager og sagsområder.

Med hensyn til tidspunktet for de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder omfattet af lovforslaget følger det af lovforslagets § 2, at overtagelsen sker, når de færøske myndigheder – eventuelt efter at have forhandlet om det nærmere tidspunkt med de danske myndigheder – træffer bestemmelse herom.

Efter § 7 i den grønlandske hjemmestyrelov kan rigsmyndighederne efter forhandling og med tilslutning fra hjemmestyret ved lov bestemme, at sagsområder, der ikke er nævnt i bilaget til den grønlandske hjemmestyrelov, overgår til hjemmestyret. Afgørelsen af, hvilke sagsområder der skal overgå til hjemmestyret efter § 7, træffes ud fra hensynet til rigsenheden og til, at hjemmestyret får en udstrakt indflydelse på områder, der særligt berører grønlandske forhold.

Som det fremgår, er der den forskel mellem den ordning, der foreslås indført med forslag til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder, og ordningen efter § 7 i den grønlandske hjemmestyrelov, at der med en gennemførelse af det foreliggende lovforslag vil være etableret det lovgivningsmæssige grundlag for de færøske myndigheders overtagelse af samtlige sager og sagsområder, der er omfattet af lovforslaget, hvorimod det for de grønlandske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder efter § 7 i den grønlandske hjemmestyrelov er en forudsætning, at Folketinget i givet fald gennemfører en særlig lov herom.

Spørgsmål 17:

”Hvad betyder det, når det i de almindelige bemærkninger siges, at færøske myndigheder ikke kan lovgive om anvendelsen af det danske sprog på Færøerne (p. 16)? Har de færøske myndigheder ikke overtaget kulturområdet fuldt og helt, og falder sproget ikke ind under sagsområdet kultur?”

Svar:

Det er i lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 1, fastsat, at loven ikke omfatter statsforfatningen. Heri ligger, at de færøske myndigheder ikke efter en gennemførelse af lovforslaget vil kunne overtage sagsområdet statsforfatningen.

Dette indebærer, som det fremgår af pkt. 4.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at spørgsmål om det danske sprog og dets anvendelse ikke vil kunne overlades til de færøske myndigheder. Det følger således bl.a. af rigsenheden, at borgerne

ikke i visse dele af riget kan afskæres fra at anvende sproget dansk i offentlige forhold, jf. pkt. 3.4.1 i bilag 1 til lovforslaget.

Det betyder f.eks., at de færøske myndigheder ikke kan træffe beslutning om, at det danske sprog ikke skal kunne anvendes i offentlige forhold på Færøerne, jf. herved den færøske hjemmestyrelse, der i § 11 bl.a. fastsætter, at færøsk anerkendes som hovedsproget, og at dansk lige så vel som færøsk kan anvendes i offentlige forhold.

Det bemærkes, at det ikke har betydning for de færøske myndigheders adgang til at træffe beslutning om anvendelsen af sproget dansk i offentlige forhold, i hvilket omfang de færøske myndigheder har overtaget sagsområder vedrørende kultur som særanliggende. Med hensyn til spørgsmålet om, hvilke sagsområder der er overtaget af de færøske myndigheder som særanliggende, kan der henvises til den oversigt, som er optrykt som bilag 2 til lovforslaget.

Spørgsmål 18:

”Vil lovforslaget indebære, at det færøske sprog i henhold til den Europæiske konvention om beskyttelse af nationale mindretal vil opnå status som nationalsprog – og ikke som nu er opført som regionalsprog?”

Svar:

En gennemførelse af forslaget til lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder vil ikke indebære nogen ændring af det færøske sprogs status efter den europæiske konvention om beskyttelse af nationale mindretal.

Spørgsmål 19:

”Hvilke udgifter vil den danske statskasse få i forbindelse med en færøsk overtagelse af Vágar Lufthavn?”

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Finansministeriet:

”Værdien af statens reale aktiver vedr. Vágar Lufthavn kan opgøres til 17 mio. kr.

I 2004 var der et driftsunderskud på lufthavnen på 2,6 mio. kr.

En eventuel overdragelse af lufthavnen vil desuden indebære besparelser vedrørende udgifter til reinvesterings og eventuelle fremtidige nyinvesteringer.

En overdragelse af Vágar Lufthavn til de færøske myndigheder vil blive forelagt Folketingets Finansudvalg ved særskilt aktstykke, hvori indholdet af aftalerne mellem parterne samt de økonomiske og bevillingsmæssige konsekvenser vil fremgå.

Det er aftalt mellem lagmanden og statsministeren, at eventuelle udgifter til kapacitetsforbedringer på lufthavnen afholdes ved nedskrivninger af kapitalen i Investeringsfonden for Færøerne, jf. i øvrigt besvarelsen af spørgsmål 20. En sådan nedkapitalisering vil kræve lovgivning.”

Jeg kan henholde mig Finansministeriets udtalelse.

Spørgsmål 20:

”Hvilke konsekvenser vil en nedkapitalisering af Investeringsfonden for Færøerne i forbindelse med en udbygning af Vágar Lufthavn få for fondens nuværende udlånsforpligtelser og for fondens mulighed for at finansiere andre større projekter fremover?

Svar:

Statsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet følgende udtalelse fra Finansministeriet:

“Af fælles-erklæringen af 4. april 2005 mellem statsministeren og lagmanden fremgår bl.a, at der enighed om:

“At søge driften og ejerskab af de danskejede dele af Vágar Lufthavn overført til de færøske myndigheder. Samtidig hermed tilvejebringes den nødvendige kapital til opdatering af lufthavnen ved, at egenkapitalen i Investeringsfonden for Færøerne nedkapitaliseres med tilsvarende beløb. Der er enighed om at nedsætte en færøsk-dansk ekspertgruppe, som skal fastsætte det tekniske og økonomiske grundlag. På det grundlag tilkendegiver landsstyret sin fortsatte interesse i projektets gennemførelse.”

Den færøsk-danske ekspertgruppe skal fastsætte det tekniske og økonomiske grundlag for landsstyrets stillingtagen til den konkrete opdatering af lufthavnen. Hvor meget en opdatering af lufthavnen skønnes at komme til at koste, afhænger bl.a. af resultatet af ekspertgruppens arbejde, og hvilken løsning landsstyret er interesseret i.

Investeringsfonden for Færøerne havde ultimo 2003 en egenkapital på 745 mio. kr.

Det forventes på baggrund af ovenstående, at en nedkapitalisering af Investeringsfonden kan foregå uden at få betydning for Fondens nuværende udlånsforpligtelser, og at Fonden også fremover vil have mulighed for at finansiere nye projekter.”

Jeg kan henholde mig Finansministeriets udtalelse.